

Utbildningsdepartementet
u.remissvar@regeringskansliet.se
Cc: u.s.remissvar@regeringskansliet.se

2026-05-11

Dnr C 2026/181

Remissvar Rektor i fokus – förutsättningar för ett pedagogiskt ledarskap, SOU 2026:4 (U2026/00068)

Karlstads universitet har anmodats yttra sig i rubricerade remiss och vill anföra följande. Remissvaret har utarbetats av en grupp medarbetare inom lärosätet från tre verksamheter som berörs av förslagen i betänkandet: Rektorsutbildningen; Lärarutbildningen och Regionalt Utvecklingscentrum (RUC).

Lärosätets ställningstaganden redovisas med direkt hänvisning till kapitelnumreringen i betänkandet, i förekommande fall med synpunkter och kommentarer. I de fall lärosätet inte har något ställningstagande till ett förslag har det inte kommenterats alls. Universitetet avstår vidare från att kommentera de bedömningar, utan konkreta förslag, som görs i betänkandet under avsnitt 7.2.

Sammanfattande slutsats

Karlstads universitet ställer sig i huvudsak bakom de förslag som presenteras, men avstyrker lagreglering av rektorns pedagogiska ledarskap, och vill peka på komplicerande omständigheter i anslutning till några av de andra förslagen. Lärosätets invändningar handlar huvudsakligen om sådant som utredaren själv identifierat som en utmaning i sitt uppdrag, nämligen ”att hitta åtgärder som både tillgodoser statens rättmätiga önskan att komma till rätta med det som har identifierats som problem, och samtidigt respekterar kommunernas och de enskilda skolhuvudmännens rätt att organisera och genomföra skolverksamheten utifrån de lokala förutsättningarna och behoven” (sid. 17).

Avsnitt 7.1.1: Rektors pedagogiska ledarskap ska definieras i skollagen

Förslaget att reglera rektorns pedagogiska ledarskap i skollagen anser vi vara problematisk, i likhet med utredarens farhåga om att ”...allt som uppfattas som problematiskt inte går att lösa med skarp lagstiftning” (sid. 17). Argumenten mot reglering handlar om att begreppet då både riskerar att ”låsas in” i en statisk definition, och utesluta värden som i svensk kontext traditionellt har tillskrivits rektorns pedagogiska ledarskap, t ex det demokratiska uppdraget/ledarskapet. Uttolkningen och utformningen av rektorns pedagogiska ledarskap bör förvaltas som en genuin professionsfråga, och därmed undgå lagstiftning.

Avsnitt 7.1.2 och 7.1.3: Rektorn ska ges förutsättningar för det pedagogiska ledarskapet och ansvarsområdet får inte vara mer omfattande än rektor kan utöva det pedagogiska ledarskapet

Karlstads universitet ställer sig i huvudsak positivt till förslaget. Det är bra att det av den föreslagna bestämmelsen framgår att ansvarsområdets storlek ska stå i relation till rektorns - i possessiv form - möjlighet att utöva sitt pedagogiska ledarskap.

Avsnitt 7.1.4: Rektor ska ha mandat att besluta om ledningsstöd i den inre organisationen

Karlstads universitet ställer sig principiellt bakom förslaget, som tolkas som ett sätt att förstärka rektorns ansvar för, och befogenhet över, enhetens inre organisation. Återigen är dock lagstiftning ett trubbigt instrument för att komma till rätta med allt som uppfattas som problematiskt; bestämmelsen kommer i praktiken att kunna "kringgå" genom huvudmannens exklusiva ansvar för resursfördelning mellan verksamheterna.

Avsnitt 7.1.5: Rektors pedagogiska ledarskap ska inte vara möjligt att delegera i sin helhet

Karlstads universitet tillstyrker förslaget, med kommentaren att det även här går att invända att lagstiftningsverktyget är ett trubbigt styrmedel, och att bestämmelsen med en extensiv tolkning blir möjlig att kringgå.

Avsnitt 7.1.7: Nya behörighetskrav för rektor

Karlstads universitet inser symbolvärdet av att kräva lärarexamen för att anställas som rektor, men skulle i stället vilja förorda samma behörighetskrav som föreslås för skolchefen; högskoleexamen, men i kombination med att behålla det befintliga kravet i 2 kap. 11 § skollagen (SFS 2010:800) att rektorn genom utbildning och erfarenhet har pedagogisk insikt.

Avsnitt 7.1.9: Den statliga befattningsutbildningen för rektorer ska reserveras för rektorer men en ny särskild utbildning ska erbjudas biträdande rektorer och annan personal med ledningsuppgifter samt

Förslaget har förtjänster men i det korta perspektivet är det diskutabelt. Ett bättre förslag vore att utreda rektorers meriteringsgång inom ramen för NPP (som lyfts i avsnitt 7.2) och samordna genomförandet av det med detta förslag.

Avsnitt 7.1.11: En rektor ska inte samtidigt kunna vara skolchef

Karlstads universitet ställer sig huvudsakligen bakom förslaget. Lärosätet menar dock att övergångsbestämmelserna underminerar legitimiteten för både bestämmelsen och för skolchefsfunktionen, och avstyrker därmed den delen av förslaget.

Frågan om dubbla roller i skolchefsämbetet kan också problematiseras i relation till andra chefsfunktioner i huvudmännens linjeorganisationer; kan en förvaltningschef, utifrån principerna i den föreslagna regleringen, samtidigt vara skolchef?

Avsnitt 7.1.12: Behörighetskrav och en statlig befattningsutbildning för skolchefer ska införas

Lärosätet tillstyrker förslaget i sak, men ställer sig även i detta fall tveksamt till övergångsbestämmelserna, vilka underminerar legitimiteten för behörighetskravet och för skolchefsfunktionen.

Detta yttrande lämnas av rektor Jerker Moodysson efter föredragning från Ulf Buskqvist, lektor i medie- och kommunikationsvetenskap, inriktning mediepedagogik vid institutionen för pedagogiska studier. Anne-Christine Larsson Ljung, universitetsdirektör, och Tuva Sandberg, studentkårens ordförande, har varit med om den slutliga handläggningen.

Jerker Moodysson

Ulf Buskqvist